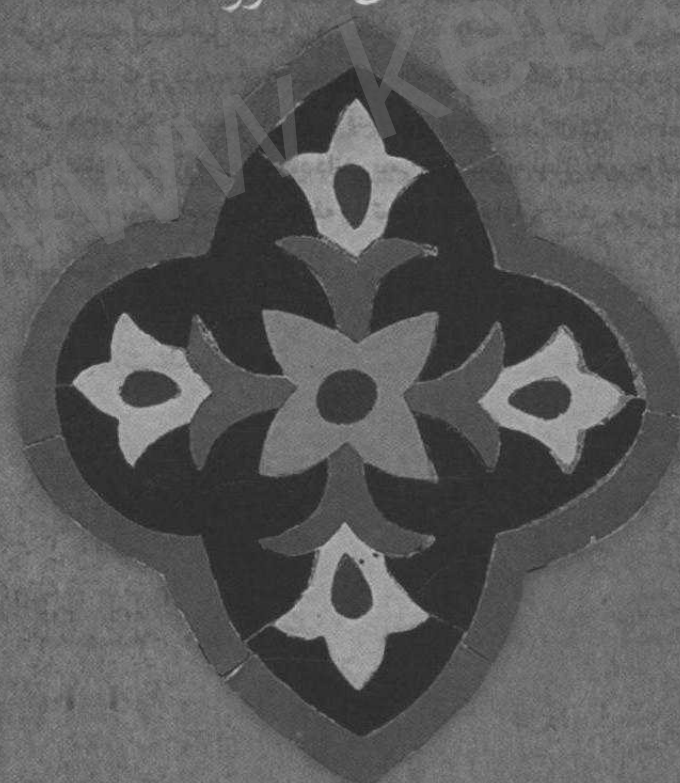

محمد هادی عطارزاد

سرشناسه: عطارزاد، محمدهادی، ۱۳۴۰-
 عنوان و نام پدیدآور: دانشنامه عطاری / محمدهادی عطارزاد
 مشخصات نشر: تهران: سفیراردهال، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۲۴۶ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۷۲۵-۷
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: داروهای گیاهی--ایران
 موضوع: Materia medica, Vegetable -- Iran
 موضوع: داروهای گیاهی--ایران--نگهداری
 موضوع: Materia medica, Vegetable -- Iran -- Preservation
 موضوع: پزشکی سنتی--اصطلاح‌ها و تعبیرها
 موضوع: Traditional medicine - Terminology
 موضوع: اخلاق چهارگانه
 موضوع: Four-fold humours *
 موضوع: معاملات (فقه)
 موضوع: Transactions (Islamic law) *
 رده بندی کنگره: RS ۱۸۰/الف۹
 رده بندی دیویی: ۶۱۵/۳۲۱-۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۹۹۱۰۲

دانشنامه عطاری

مؤلف و گردآورنده: محمدهادی عطارزاد

ناشر: انتشارات سفیراردهال

طراح جلد و گرافیک: صادق جمالی

ویراستار: احمد رضا المی

لیتوگرافی: نویس

چاپ: عترت

صحافی: مشعر

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول، ۱۳۹۸

قیمت: ۴۸,۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۳-۷۲۵-۷

شماره نشر: ۷۴۴-۱

نشانی دفتر: تهران، خیابان مفتاح، خیابان سمیه، رویروی بانک ملی، ساختمان ۱۱۸، واحد ۴

تلفن‌های مرکز بخش: ۸۸۳۱۹۳۴۲ - ۸۸۳۱۳۸۹۸ کدپستی: ۱۵۸۱۸-۷۴۷۱۵

بخش آبادنا: ۰۹۱۲۳۴۳۷۶۴۲ (علی‌خواجه حسینی)

نشانی مؤلف: تهران، خیابان دماوند، خیابان اقبال لاهوری، شماره ۲۶۱ تلفن: ۰۹۱۲۳۸۳۷۷۸۶-۳۳۷۸۲۹۱۹

@ daneshnameh-attari

www.safirardehal.com www.safirardehal.ir email: safirardehal@yahoo.com

همه حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه‌برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از مؤلف، ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

۱۴	مقدمه
۱۷	فصل اول: مکاسب
۲۱	اقسام معامله
۲۳	معاملات حرام
۲۹	شرایط خرید و فروش
۳۱	احکام نقد و تسبیح
۳۳	مواردی که معامله را می توان برهم زد
۳۷	اصطلاحات
۳۹	فصل دوم: گزیده هایی از قانون انجمن صنفی
۴۰	تعاریف
۴۲	فرد صنفی
۴۵	اتحادیه ها
۴۵	تخلفات و جریمه ها
۵۴	ساختار اتاق اصناف
۵۵	آئین نامه اجرائی نحوه صدور و تمدید پروانه
۵۷	قانون کار
۵۹	قانون تأمین اجتماعی
۶۴	ضوابط نیروی انسانی برای واحدهای صنفی
۶۹	فصل سوم: آشنایی با برخی اصطلاحات و قوانین لازم در عطاری
۷۰	تعریف عطار و عطاری
۷۰	تعریف ادویه طب سنتی
۷۰	قوانین عطاری
۷۳	فصل چهارم: امور طبیعی
۷۴	ارکان
۷۵	امزجه
۷۶	اخلاط
۷۶	اندام
۷۶	ارواح
۷۶	قوا
۷۷	افعال
۷۹	فصل پنجم: یافتن مزاج و خواص ادویه
۸۰	تعاریف
۸۳	درجات دارو
۸۵	شرایط به دست آوردن خواص و مزاج ادویه از روی تجربه
۸۷	تعریف روش قیاسی
۸۹	فصل ششم: برداشت و خشک کردن و حفظ ادویه
۹۰	برداشت
۹۱	عوامل موثر بر کیفیت گیاه جمع آوری شده
۹۲	جمع آوری ادویه طب سنتی
۹۶	طریقه گرفتن ادویه حیوانی و نگه داری آن

خشک کردن ادویه	۹۷
روش های خشک کردن	۹۸
خشک کردن انواع گیاهان	۹۹
حفظ ادویه	۱۰۱
تاریخ مصرف معدنی ها	۱۰۲
تاریخ مصرف گیاهان	۱۰۳
تاریخ مصرف حیوانی ها	۱۰۴
فصل هفتم: اصطلاحات و افعال ادویه	۱۰۷
دوائر هفتگانه	۱۰۸
اصطلاحات و خواص افعال براساس حروف ابجد	۱۰۹
اصطلاحات پرکاربرد در بخش عرضه ادویه	۱۱۱
اصطلاحات داروسازی	۱۱۸
فصل هشتم: صور داروئی	۱۲۱
فصل نهم: عرضه نادرست ادویه طب سنتی (تقلبات داروئی)	۱۳۱
تقلبات و نظارت	۱۳۲
تقلب در ادویه روش های تشخیص	۱۳۳
فصل دهم: ادویه هم نام	۱۴۳
فصل یازدهم: ادویه متشابه الشکل (هم شکل)	۱۴۷
فصل دوازدهم: فراموش شده های حرفه عطاری (ترکیبات داروئی)	۱۵۱
فصل سیزدهم: اوزان	۱۵۷
تعاریف	۱۵۸
دلایل تغییرات وزن و استاندارد کردن	۱۵۸
مقادیر اوزان کبیر و صغیر	۱۶۰
تبدیل اوزان	۱۶۸
فصل چهاردهم: قوانین بدل	۱۷۱
فصل پانزدهم: ارجاع و آشنایی با عناوین بیماری های شایع	۱۸۱
فصل شانزدهم: آشنایی با اصول اولیه انبارداری	۱۸۷
انبار و انواع آن	۱۸۸
انواع موجودی های انبار	۱۸۸
اهداف و وظایف انبارها	۱۸۹
مسائل کلی ایمنی و حفاظتی	۱۹۱
انبار کردن	۱۹۴
مهمترین نکاتی که باید از چیدن کالا در انبار به آن ها توجه کرد	۱۹۴
خروج کالا از انبار	۱۹۸
فصل هفدهم: فرهنگ لغات (نام برخی ادویه طب سنتی ذکر شده در دانشنامه عطاری)	۲۰۱
فصل هجدهم: بخشی از ادویه رایج در عطاری ها	۲۲۹
منابع و مآخذ	۲۴۴

مقدمه

با شروع انقلاب اسلامی جنبش جدیدی در تمامی زمینه‌ها از جمله حرفه عطاری آغاز شد. به علت نزدیک بودن دیدگاه روحانیت با افکار و آراء عامیانه مردم و قبول سنت‌های این مرز و بوم، در کنار دیگر سنت‌ها، طب سنتی و حرفه عطاری و اکثر شاخه‌های آن به طور ملموس مورد عنایت قرار گرفت. عطاری سنتی که به واسطه فشارهای وزارت بهداشت دوره پهلوی و در کنار آن اقبال کمتر مراکز قدرت جهانی محجور واقع شده و غیر قابل ارزش قلم داد می‌شد، جایگاه خود را به وسیله پیش‌کسوتان عطار و و دل‌سوزان و دوست‌داران آرام آرام پیدا کرد. در این گیرودار اقبال مجدد جهانی و استقبال مردم به واسطه بروز جنگ و حصار اقتصادی و دسترسی مشکل تامین دارو جهت برآوردن نیاز نیازمندان توجه قابل قبولی به این سنت شد، و به تدریج جای خود را در مراکز علمی و تحقیقی پیدا کرد. با توجه به این گرایش و این‌که روحانیت در حوزه‌های علمی با افکار طلایه‌داران این سنت همچون بوعلی‌ها و فارابی‌ها و جرجانی‌ها و... آشنایی دیرینه داشته با حمایت‌های ضمنی خود در کنار اقبال قابل قبول، باعث تسریع این حرکت شدند. پشتوانه این حرکت، دانش موجود اما دست‌نخورده طب سنتی بود. اما پس از گذشت چند دهه دست‌یابی به آنها مشکل به نظر می‌رسید. دل‌سوزان و عاشقان با تکثیر و تحریر کتب مربوطه به کمک آمده و این تلاش باعث شد که نیروهای جدیدی در این عرصه رشد و کمال پیدا کنند. با پیدایش این بستر کسانی که دست‌اندرکار بودند همچون عطاران پیش‌کسوت که یادشان گرامی باد اعم از درمان‌گران، کلی‌فروشان، جزئی‌فروشان، پيله‌وران و عرضه‌کنندگان کالا با همت گروهی و با برگزاری جلسات کتاب‌خوانی و آموزش، در جمع‌های کوچک و آرام آرام در اجتماعات بزرگ‌تر توانستند این سنت در سینه مانده را بازگو کنند و این نهال زیبایی رشد یافته خود را به رخ بکشانند. در این میان به تدریج پزشکان تحصیل کرده مکتب آل‌وپاتی همچون دیگر فرزندان غیور این سرزمین زمینه را مساعد دیده، ارزش کار را حس نمودند و پا به این عرصه نهادند. حرکت به نوعی دیگر با دیدگاه‌های جدید ادامه یافت و با رشد یک‌باره کاروان طب سنتی حرکت چنان سریع شد که با وجود تجربیات بسیار با ارزش در اثر نبود سازمانی منسجم، با وجود تلاش فراوان فردی و گاهی گروهی

به علت اقبال قابل قبول به این حرفه که در آن کمبود قوانین و عدم حمایت قانونی به چشم می خورد و در کنار آن در رأس قرار نگرفتن افراد کارداران حرفه عطاری، نقش نسل حکما، عطاران، درمان گران خانگی و تمامی کسانی که حتی نسخه ای در سینه داشتند کم رنگ شد و از این رو دانش را به دست پزشکان سپردند و خود نتوانستند طلایه دار واقعی شوند. فقط معدودی از آنها که تعدادشان از انگشتان دست هم کمتر بودند توانستند با گروه جدید که همانا تحصیل کردگان آکادمی های علمی بودند هم سو شوند. با در دست گرفتن پرچم توسط پزشکان که آنها سازمانی منسجم را از زمان قاجاریه تا پهلوی و تا به امروز به طور علمی سامان دهی کرده بودند، دانش طب سنتی در آن قالب ریخته شد. کار به طرز شگرفی به علت تشکیلات منظم که از قبل کارایی خود را نشان داده بود به پیش حرکت کرد. در این قالب متاسفانه جایگاهی برای عطاری ترتیب داده نشده و هنوز هم به طور قابل قبول مورد توجه قرار نگرفته است. این امکان برای عطاران فراهم نبود که قوانین به دست عطاران یا پیش کسوتانی نوشته شود که دستی بر این آتش دارند تا با کمک دانش و تجربه به کمک ساکنین این حرفه بیایند. متاسفانه نقش عطاری با آن پیشینه و قدمت و تجربه چندین هزار ساله کم رنگ و کم رنگ تر شد. متولیان امر، طرح های زیادی را مطرح کرده اند و گاهی با رفع مشکلات، پیشرفت هایی حاصل شده و برخی هنوز برای نتیجه بخشی نیازمند زمان هستند.

جامعه عطاران دل سوز همواره امیدوار است که بتواند این سنت را آن گونه که شایسته است فروزان کنند. با کسب دانش و استفاده از توانمندی ها، همان گونه که جامعه پزشکان توانستند طب سنتی را به بهترین حالتی که خود گمان می کردند سازمان دهی نمایند، عطاران نیز باید با دقت و استفاده از توانمندی های خود پا در عرصه گذاشته و اعتلای این حرفه را هر روز نشان دهند. امید است با سازمان دهی صحیح و تشکیلات منظم و همت یکدیگر، به درستی فرهنگ سازی نموده و با کسب دانش و به روز شدن از گسست این حرفه و رنگ باختن آن جلوگیری کنیم. سعی ما بر این است با آموزش آنچه که مربوط به این حرفه است به رشد آگاهی های اعضای این جامعه بزرگ کمک کنیم.

